

annak az anyagi jogi előkérdésnek az eldöntését, valorizálendő-e az illető jelzálogos követelés és figyelemreméltó, hogy a bíróságok, amelyek a pergátló kifogás tárgyalásánál csak incidenstaliter döntenek az anyagi jogi kérdés felett, ilyenkor néha messzebb mennek, mint akkor, amidőn maga az anyagi jogi kérdés kerül eléjük.

V. J.

Jogbizonytalanság a kamatkérdésekben. Mióta az 1923. évi XXXIX. t.-c. a jogirodalom részéről koncentrikus támadásnak lett kitéve, mindössze az a változás történt, hogy a kormány a kártérítési kamatlábat leszállította.

Egyébként minden maradt a régiiben.

Eltételezve egyes speciális törvényekben foglalt kamatmeghatározásoktól, ezidőszertint ötféle kamat sujthatja a késedelmes adóst. Jelesül:

1. az i. t. 2. §. első bekezdésében foglalt legmagasabb (havi $1\frac{1}{2}\%$) miniszteriális kamat;

2. a 2. §. második bekezdésében említett jegybanki kamatlábat (ezidőszertint évi 2% -al) meghaladó mérsékeltebb kamat;

3. a valorizálva megítélt összegek után járó és bírói megállapítástól függő kamat, melynek az előző pontban említett kamat a felső és a törvényes késedelmi kamat az alsó határa;

4. a buza- s hasonló termények, továbbá az arany-, ezüst és külföldi pénznemre szóló tartozások után járó évi 5% kamat, amennyiben nem váltón alapulnak;

5. amennyiben pedig váltón alapulnak: évi 6% .

A késedelmi kamatoknak egész skálájával rendelkezünk tehát, azt azonban nem tudjuk, hogy mekkora az érvényesen kiköthető *szerződési kamat*.

Volt már alkalmunk kifejteni (A kamatmaximum reformja. Jogt. Közl. 1924. 21.), hogy a szerződési kamatot szabályozó 1877: VIII. t.-c. nincs hatályban és hogy nem helytálló az a min. indokolás, mely szerint az 1923: XXXIX. t.-c.-ben engedélyezett kamatoknál magasabb kamatok bírói megítélése, közjegyzői okiratba foglalása és telekkönyvi bekebelezése tekintetében tilalom áll fenn.

Ez a gondolat abból a szemléletből indult ki, hogy az u. n. kártérítési kamatmeghatározások az 1877: VIII. t.-c.-ben foglalt kamatmaximum helyébe léptek. Nezetünk szerint ezt világosan ki kellett volna a törvényben mondani, mert mivel sem igazolható, hogy a fenti 1—5. pontok alatt említett kamatlábak közül miért csak az 1. pontban említett kamatláb lépett az évi 8% helyébe.

A gyakorlat azonban mégis ezen álláspontra helyezkedett.

A budapesti közp. kir. járásbiróság, mint tkvi hatóság az 1923:XXXIX. t.-c.-ben foglalt legmagasabb (1. pont) kamatot veszi zsinórmértéknek a szerződési kamatokra s ennek megfelelően ezidőszerint 18°/o-ot, mint maximális szerződési kamatot kebelez be. Viszont tudunk olyan telekkönyvi, illetve közjegyzői gyakorlatról is, amely a legkonservatívabb álláspontra helyezkedve 8°/o-nál nagyobb szerződési kamatot nem kebelez be, illetve róla közokiratot nem vesz fel.

Az 1923:XXXIX. t.-c.-ből vett analogia — eltekintve a két kamat teljesen különböző jogi természetétől — nézetünk szerint azért is helytelen, mert ezen törvény cca egy esztendeje már idejét multá. Az igazságügyminiszter u. i. a törvény létjogosultságát a magyar korona külföldi értékelésének folytonos csökkenésével és az árucikkek árának fokozatos emelkedésével indokolta. Ezen indokok a magyar korona értékének és az árucikkek árának stabilitása óta elestek.

A magyar korona külföldi értékelése cca egy év óta nem változik. Nincs meg tehát a belső létjogosultsága annak, hogy az adós késedelmi kamat helyett *kártérítéssel* tartozzék. A kártérítési konstrukció szerintünk azzal a veszéllyel is jár, hogy a hitelező esetleg semmiféle kamatot nem kap. A kártérítési jog dogmatikája szerint u. i. az adós csak akkor tartozik kártérítéssel, ha a hitelezőnek kára van. Az 1923. évi XXXIX. t.-c. által inaugurált jogi helyzet az, hogy ha az adós bizonyítani tudja, miszerint a hitelező pénzét a késedelem alatt egyáltalán nem, avagy kisebb kamatláb mellett gyümölcsöztette volna, mint amit a min. rendelet megállapít, akkor kártérítés címén kamatot egyáltalán nem, illetve csak annyit köteles fizetni, amennyit a hitelező elért volna. Dogmatikailag tehát indokoltabb kártérítés helyett a törvényes késedelmi kamathoz visszatérni, mely jár a hitelezőnek tekintet nélkül arra, van-e kára vagy sem. A kártérítés gondolata különben inkább csak papíron van meg. A gyakorlatban a bíró sohasem kutatja, van-e kára a hitelezőnek, hanem a késedelmi kártérítést késedelmi kamatként megítéli, amint a törvényes előfeltételek fennforgását megállapította.

Egyébként az 1877:VIII. t.-c.-et ma már nehéz halottai-ból feltámasztani és talán nem is érdemes. Eltekintve a törvény elavulásától, a 9. §-nak ama szerencsétlen intézkedése, hogy a törvény határozmányai nem alkalmazhatók a váltókövetelésekre, tág teret nyit a törvény kijátszására. Legjelesebb hiteljogászaink támadják ezen törvényhelyet, rámutatván arra, hogy a törvény olyképp magyarázható, hogy a váltó összegébe beszámított kamatra a kamatkorlátozások nem állanak. Ez pedig illuzóriussá teszi a törvényt, mert a hitelező egyszerűen váltót vesz, valahányszor 8°/o-nál magasabb kamatra akar kölcsönt vagy hitelt adni.

A pénzgazdaságnak, nemkülönben a jogkereső közönségnek fontos érdeke követeli a kamatjog gyökeres és sürgős reformját.

ifj. dr. Nagy Dezső.

Érvényes-e a szóbelileg közölt, tudomásul vett felmondás?

Az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 2. §-a kimondja, hogy a határozatlan időre kötött szolgálati szerződés felmondása csak úgy érvényes, ha ezen felmondás írásban történt. Ámde ez a szabály szerény nézetünk szerint csakis a felmondásra, mint egyoldalú nyilatkozatra vonatkoztatható és ebből csak anyagi jogszabálysértéssel lehet azt a jogmagyarázatot levonni, mintha a szolgálati jogviszonyt a felek egyező megállapodással nem bonthatnák fel, illetőleg ilyen egyező megállapodás csak úgy lenne érvényes, ha azt valamelyik fél részéről előre bocsátott írásbeli felmondás előzte meg. A magánjog szerint felmondás alatt a szerződésnek egyoldalú nyilatkozattal a jövőre való megszüntetését értjük. A polgári törvénykönyv tervezete 850. §-ában szintén olyképp állapítja meg a felmondás jogi fogalmát, hogy az a szerződéses viszonyt a másik félhez intézett egyoldalú nyilatkozattal való megszüntetése a jövőre nézve. Nézetünk szerint tehát az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 2. §-a csak úgy értelmezhető, hogy a szolgálati szerződésnek egyoldalú nyilatkozattal, tehát felmondással való megszüntetése csak úgy érvényes, ha ezen egyoldalú nyilatkozat, tehát felmondás, írásban eszközöltetett. De nem érthető úgy, hogy kétoldalú jogügylettel, tehát kölcsönös megállapodással, a felek ne lennének jogosítva arra, hogy a szerződéses viszonyt megszüntethessék. Ezen jogmagyarázatnak nem mond ellene az 1910/1920. M. E. sz. rendeletnek 23. §-a sem. Ezen 23. §. ugyanis csak azt mondja, hogy a szolgálati szerződésnek a rendelet 2. §-ának rendelkezésétől az alkalmazott hátrányára eltérő kikötései érvénytelenek. Vagyis nem köthetnek szerződést, amelyben azt mondom ki, hogy jogosítva vagyok a szerződést megszüntetni szóbeli felmondással. De nem lehet a 23. §-t odamagyarázni, helyesebben oda félremagyarázni, hogy ezen szakasz azt jelentené, mintha a felek a szolgálati viszonyt kölcsönös megállapodással nem szüntethetnék meg olyankor, ha ezen kölcsönös megállapodást írásbeli felmondás valamelyik fél részéről meg nem előzte.

Hogy ezen értelmezés minő abszurdumra vezet, arra a következő példát hozzuk fel: felmondok egy alkalmazottnak egy évre szóbelileg, aki a felmondást tudomásul is veszi. Ha ezen felmondás nem volna érvényes, az egy év elteltével az alkalmazottam azt mondhatná, hogy tessék nekem újból felmondani, mert hisz az egy év előtt történt felmondás nem történt írásban és így az érvénytelen. De tovább megyünk. Az év elteltével az alkalmazott talán ki is lép és csak 5 hóval